

tions of Geographical Information Systems (Oxford, 1986)), men denne udgivelse ser nærmere på samspillet og overensstemmelsen i kvalitet af de kortgrundlag el.lign. (matrikelkort, flyfotos), som skal danne basis for en geo-registrering af rumlige data.

Bogen anbefales til læsere, som har interesser i problemstillinger af denne art i lande i Den Tredje Verden, men vil også være af interesse for folk, som ønsker at få en generel introduktion til geografiske informations-systemer og de økonomiske og planlægningsmæssige fordele, der er knyttet hertil.

Thomas Balstrøm

International Symposium on Red Soils, 1983, Nanjing: proceedings. Ed. by Institute of Soil Science, Academia Sinica.

Elsevier, Amsterdam 1986. VII, 785 s., ill. 24 cm. NLG 240,-.

I alt 33 artikler dækker emnerne "rødjordes" dannelse, klassifikation, egenskaber og anvendelse i tropiske og subtropiske områder. Kernen i bidragene udgøres af de forskningsresultater, der gennem de sidste ca. 30 år er opnået i Kina, specielt hvad angår de røde jorde i det sydlige Kina. Øvrige bidrag giver et udmærket indblik i rødjordenes geografi og egenskaber med eksempler fra Afrika, Latinamerika, Asien og Oceanien. Afslutningsvis illustreres i et appendiks en række jordbundsprofiler med tilhørende analyse-data fra den til symposiet knyttede ekskursion, der blev afholdt i rødjord-regionen i det sydlige Kina.

Bjarne Holm Jakobsen

Achim Köllen: Planung, Realisation und Auswertung einer geographischen Exkursion: am Beispiel der Halligen in der deutschen Nordsee. (Geographie in der Blauen Eule, Bd. 1).

De blauen Eule, Essen 1985. 141 s., ill. 22 cm. DEM 24,-.

Med Halligerne i det vesttyske vadehav som eksempel giver bogen et bud på, hvordan en geografisk ekskursion kan forløbe, og hvilke ting der bør tages hensyn til, både hvad angår forberedelse, gennemførelse og bearbejdning. Halligerne er valgt som ekskursionsobjektet på grund af det meget dynamiske samspil mellem naturen og mennesket, der anskueliggøres inden for et overskueligt rum. På trods af det specielle ekskursionsobjekt indeholder bogen en del generelle informationer, der også burde være af interesse for ledere af ekskursioner

i andre landskaber. For geografer og i øvrigt også for ikke-fagfolk indeholder denne lille bog meget lettilgængelig viden om Halligernes verden.

Bjarne Holm Jakobsen

Herbert Lehmann: Beiträge zur Karstmorphologie. (Erdkundliches Wissen, H. 86). Steiner Verlag, Stuttgart 1987. 251 s., ill. 24 cm. DEM 56,-.

Det er karstfænomenets klimageomorfologiske aspekt, der er emnet for denne bog, der repræsenterer Herbert Lehmanns væsentligste karstmorphologiske arbejder. Med sine undersøgelser på Java og senere studier i andre tropiske og subtropiske områder tilførte Herbert Lehmann karstmorphologien nye impulser, hvilket bl.a. førte til dannelsen af den Internationale Karstkommission i 1952 med Herbert Lehmann som mangeårig Chairman. Denne formulerede og inspirerede en forskningsindsats, der også kommer til udtryk i Herbert Lehmanns egen videnskabelige publikation. Bogen indeholder 17 enkeltpublikationer og dækker perioden fra 1936 til 1973. Den godt illustrerede bog indledes med et uddrag af et geografisk leksikon, der på en meget detaljeret og fyldstøgende måde introducerer og forklarer begreberne inden for karstmorphologien. Sidst i bogen er vedlagt nogle eksempler fra det Internationale Karst-Atlas.

Bjarne Holm Jakobsen

Jörg Richter: The soil as a Reactor: modeling processes in the Soil.

Catena Verlag, Cremlingen 1987. 192 s., fig. 20 cm. DEM 38,50.

Denne bog er primært metodologisk og forsøger ved indragelse af relevante jordbundsparametre at opstille matematiske modeller, der både kvalitativt og kvantitativt belyser vigtige transport- og transformationsprocesser i jorden. For at behandle processerne operationelt, gives en række eksempler på simple simulationsmodeller til praktisk anvendelse. Procesområder som varmeledning og vands, gassers og ioners regime i jorden behandles. Simple modeller er opstillet for næringsstoffers, herbiciders og tungmetallers opførsel i jorden.

Bogens sigte er at være et værktøj til en bedre forståelse af det samlede spektrum af processer i jorden, idet der sættes spørgsmålstegn ved en anvendt jordbundslære, der som primært sigte har en maksimering af den valgte afgrødes udbytte, dette være enten landbrug, havebrug eller skovbrug.

Målgruppen for bogen bliver således alle, der beskæftiger sig med økologiske aspekter i relation til jordbrug.

Bjarne Holm Jakobsen

Roberts C. Eidt: Advances in abandoned settlement analysis: application to prehistoric anthrosols in Colombia, South America.

The University of Wisconsin, Milwaukee, Wis. 1984. XIV, 159 s., ill. 23 cm. USD 12.50.

Bogen er et forsøg på, bl.a. eksemplarisk at udvikle en metodologisk arbejdshypotese med henblik på studier af forladte bosættelser. Vigtige elementer i sådanne studier er en regional analyse af natur-menneske relationen og en samtidig inddragelse af relevante socioøkonomiske faktorer. Dette kræver en multidisciplinær forskningssindsats (geografi, arkæologi, historie o.a.) som betingelse for en egentlig forståelse af ændringer i bosættelsesmønstret.

Præsentationen af studiet af forladte præhistoriske landbrugssystemer i Columbia demonstrerer en til dette specifikke område værdifuld indfaldsvinkel og anskueliggør bl.a. en række af nye typer jordbundsundersøgelser med stort udbytte i relation til den regionale analyse.

Omfattende referencer til de enkelte afsnit danner et godt udgangspunkt for litteratursøgning for enhver med interesser inden for dette centrale geografiske emne.

Bjarne Holm Jakobsen

Soils of the Kilifi area, Kenya. Eds. H. W. Boxem, T. de Meester & E. M. A. Smaling. (Agricultural research reports, 929).

Pudoc, Wageningen 1987. XIII, 249 s., ill. & 9 kort i mappe. Pris ikke oplyst.

Denne rapport er resultatet af et fælles undervisningsprojekt udført af Kenya Soil Survey og et hold studerende fra landbrugsuniversitetet i Wageningen. Formen følger de traditionelle i sådanne "reconnaissance soil survey"-sammenhænge: en afsluttende "land evaluation" baseret på en jordbundsundersøgelse indledt med en beskrivelse af "the environment". Men netop denne form gør rapporten yderst anvendelig for folk, professionelle som studerende, som enten "skal lave noget tilsvarende" eller trænes/undervises i principperne bag, hvorledes man laver et overslag over et områdes landbrugspotentiale. For det er jo det, reconnaissance soil survey oftest går ud på. Og her følger in- struktivt, hvorledes man fra kortlægning af forskellige "mapping units" - arealer med

stor pedologisk ensartethed – afgrænser forskellige "fertility classes", som igen bestemmer, hvor store udbytter der kan forventes.

Peter Strømgaard

Potentials and limitations of ecosystem analysis. Ed. by E. D. Schulze and H. Zwölfer. (Ecological studies, Vol. 61). Springer, Berlin 1987. XII, 435 s., ill. 25 cm. DEM 198,-.

Som sædvanlig er publikationer fra serien Ecological Studies en guldgrube af det nyeste nye; denne gang inden for økosystemanalyse. Analysen falder i tre afsnit: input/output analyse af økosystemer, processer og funktioner på primærproducent-niveauet, samt processer og funktioner på konsument-niveauet. Visse af bidragene er nok i periferien for selv den økologisk orienterede geografi – specielt i sidste afsnit er vægten lagt på en meget biologisk beskrivelse af niche-strukturer, evolution og artsdiversitet. Af størst interesse er kapitlerne i første afsnit; specielt "Simple and diversified crop rotations – approach and insight into agroecosystems" samt indledningskapitlet "Stability, elasticity and resilience of terrestrial ecosystems with respect to matter balance". Sammenfattende må man sige, at bogen er solidt arbejde, men man kunne dog have ønsket flere kapitler af generel økologisk karakter og færre "case"-specialiserede. Man kunne endvidere, specielt med hensyn til de mere oversigtsmæssige og "økofilosofiske" afsnit, have inddraget nogle af Odum's disciple fra f.eks. University of Georgia, eller Odum selv. Han har bidraget til et par antologier, som stærkt kan anbefales i denne sammenhæng: "Agricultural Ecosystems – unifying concepts", (Lowrance, Stinner & House (eds), John Wiley, 1984) samt "Ecology in Practice" (Di Castri, Baker & Hadley (eds), Dublin, 1984).

Peter Strømgaard

Chris Barrow: Water resources and agricultural development in the tropics. Longman, Harlow 1987. XII, 356 s., ill. 22 cm. GBP 10.95.

Dette er en af de få og meget savnede bøger, som dækker et både natur- og kultur-geografisk tema på en fornem måde. De klassiske temaer i den hydrologiske cyklus beskrives, men ikke "statisk" og faktuel; hele tiden søges dynamikken beskrevet: hvorledes der kan ske ændringer, og hvad disse medfører – i dette tilfælde for tro-

pernes landbrug. Anden del er betitlet "Water resources and agricultural development: technology and practice". Indfaldsvinklen er mere praktisk: teknologiske løsninger, lovgivning osv. – af og til med informationer anvendelige mere ved direkte planlægningsopgaver. Men alt i alt en meget anvendelig all-round opsamling – ikke indføring – i vandressource-problematikken med særligt henblik på troperne. Kunne u-landsvinklen ikke friste nogle af de mange danske hydrogeografer, hvis arbejdsfelt ligger i det vestjyske?

Peter Strømgaard

Daniel B. Botkin and Edward A. Keller: Environmental studies: Earth as a living planet. 2. ed.

Merrill, London 1987. XVI, 685 s., ill. 24 cm. USD 35.95.

Denne bog fremstår som typisk for amerikanske lærebøger for skolens sidste klassetrin og (amerikanske) universiteters første: meget pædagogisk, meget informativ, men ikke med meget nyt. Emnets kolossale omfang og dets pædagogiske præsentation tager meget plads, der hindrer mere dybtgående indsigt. Bogens bredde gør den anvendelig på gymnasie(lærer)niveau; her er 21 kapitler fordelt på fire afsnit: "ethics and science", "the living environment", "renewable biological resources" og "physical resources". Kapitlerne dækker et bredt spektrum af det traditionelle fælles felt mellem geografi og biologi.

Peter Strømgaard

Stefan von Gnielinski: Ghana: Tropisches Entwicklungsland an der Oberguineaküste. (Wissenschaftliche Länderkunden, Bd. 27). Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1986. XVIII, 278 s., ill. & 16 tvl. 22 cm. DEM 69,-.

Ved disse meget kompetente "länderkunde"-udgivelser er det ikke så meget information, der kan siges at mangle – tværtimod: for hver udgivelse i serien inddrages nye aspekter. Her beskrives i 6 afsnit miljø – forstået som geologi, klima og vegetation – historie, befolkningsforhold, landbrug og handel, samfærdsel samt regional udvikling. Men man sidder alligevel tilbage med en følelse af, at de mange adskilte informationer burde kædes sammen – landbrug står for sig selv uden tilbagekobling til miljøafsnittets beskrivelse af jordbund og vegetation og uden at indgå i senere afsnits beskrivelse "Probleme des rural development", som det kaldes. Hvor uundværlige disse länderkunde-udgivelser

end er, er supplerende information om de involverede sammenhænge og processer lige så uundværlig.

Et desværre typisk eksempel: I forbindelse med landbrugsafsnittet er ikke engang George Bennet fra Geografisk Institut, Accra, refereret. Det viser manglen i beskrivelsen af landbrugssystemerne!

Peter Strømgaard

Peasants and peasant societies: selected readings. Ed. by Teodor Shanin. 2 ed.

Blackwell, Oxford 1987. VIII, 497 s., 24 cm. GBP 29.50.

Man må hilse anden udgave af denne klassiske indgang til bondeproblematikken velkommen. Udgangspunktet i denne og den oprindelige udgave er et dristigt – vellykket – forsøg på at finde fællesnævnen i en beskrivelse af "peasants". Artiklerne kæder f.eks. russeren Chayanov's tanker i 1920'ernes postrevolutionære Sovjet sammen med Saul og Wood's om nutidens Afrika – begge søger at beskrive årsagerne til "peasant behaviour": bønder "udvikles" ikke nødvendigvis, men udviser en adfærd, som er tilpasset omgivelserne: husholdningens demografiske struktur – forholdet mellem konsumenter og producenter f.eks.

Denne anden udgave er ikke blot et genoptryk af første. Dels er flere af de oprindelige artikler blevet omskrevet og forsynet med relevante, nye henvisninger, dels er helt nye artikler kommet til: om "women in the smallholder economy", "worker-peasants in the three worlds", "nature, ecology movements and peasant communities", "rural credit in peasant societies", "capitalism and peasant production: the green revolution in India", blandt andet. Man kan dog indvende, at flere af de "nye" artikler mere har karakter af strøttanker citeret fra ældre værker; således dækker overskriften "Rural credit in peasant societies" kun over halvanden sides uddrag af Susan George's "How the other half dies" fra 1976. Man kan derfor sige, at disse nye, korte artikler mere tjener som reklame for den oprindelige publikation, hvilket da i øvrigt er helt i orden. "Vor egen" Gören Djurfeldt har således skrevet en opsats baseret på en artikel i "Den ny Verden".

Peter Strømgaard

Monica M. Cole: The savannas: biogeography and geobotany.

Academic Press, London 1986. XVII, 438